

LIKUTÉ SZICHOT

A LUBAVICSI REBBE,
MENACHEM M. SCHNEERSOHN

beszédeinek gyűjteménye

Lech löchá hetiszakasz

Próba kiadás

Chábád Lubavics Nevelési és Oktatási Egyesület

2017

5778

Fordította:

Kovács Jichak rabbinövendék
Köves Slomó rabbi

Lektorálta:

Oberlander Báruch rabbi
Köves Slomó rabbi

© Chábád Lubavics Egyesület
2017

LIKUTÉ SZICHOT

A LUBAVICSI REBBE,
MENACHEM M. SCHNEERSOHN

beszédeinek gyűjteménye

Lech löchá hetiszakasz

Próba kiadás

Chábád Lubavics Nevelési és Oktatási Egyesület

2017

5778

Megjegyzés: A számmal jelölt lábjegyzetek az eredeti jiddis kiadás tükörfordításai, a betűvel jelöltek az angol fordításokban lévő lábjegyzetek, illetve a magyar fordítók és lektorok kiegészítései.

Ábrahám öröksége

I.

A lélek alászállása és felemelkedése

Ábrahám első nyilvános küldetése

1. A Misnából tanuljuk, hogy Ábrahám-nak tíz próbatételt¹ kellett kiállnia. Az elsők közül az egyik, és talán leginkább embert próbáló *Ur Kászdim*^a próbatétele volt. Ez a történet azonban nem szerepel írott formában a Tórában, hanem csak utalást találunk rá^b. Az első egyértelműen a Tórában is említése kerülő próbatétel az, [amit e-heti szakaszunkban olvasunk]: „Menj el országodból, szülőföldedről és atyád házából.”^c

Ennek az lehet talán az oka, hogy a „Menj el országodból...” minden ember Isten-szolgálatára adaptálható, mind a „fentről lefelé”², mind az „alulról felfelé”, mind pedig magának az „alanti”^d szintjén is.

Alászállás és felemelkedés

2. Tömören megfogalmazva ezt a következőképpen kell értenünk:

A léleknek a testbe való alászállása, két, egymással ellentétes paradigmát foglal magában. Egyfelől ismert a tanítás, miszerint „Akaratod ellenére lettél teremtvé.”³ Ez azért van így, mert a lélek számára a testbe való alászállás egy rákényszerített állapot. Mielőtt alászáll a testbe, „a Dicsőség Trónja alól van kifarragva”⁴ [azaz a „Dicsőség Trónja alól száll alá, hogy formát öltön az emberi testbe öltözve]. Ez azonban a léleknek csak a kevésbé magasztos aspektusa, amelynél létezik még magasabb szintű, mely a lélekre „tisztá”-ként utal^e, valamint még ezen kívül is létezik a léleknek számos emelkedettebb szintje és aspektusa.

¹ *Atyák tanításai* 5:3.

² Lásd *Torá Or*, *Lech löchá* 11a., és *Torát chájim*, *Lech löchá*.

³ *Atyák tanításai* 4:22. [A lélek evilági élete az emberi testben, egy rákényszerített állapot. A lélek akarata ellenére kell, hogy elhagyja spirituálisan tiszta lakhelyét, hogy a tisztátalan világba alászálljon és fizikai dolgokkal foglalkozzon.]

⁴ Lásd *Zohár* 3:29b.

^a *Ur Kászdimot* hagyományosan Káldés Völgyének szokás fordítani, de Káldés Tüzeként is lehet, s ezen utóbbi értelmezésben arra az eseményre utal, mikor Ábrahámot az égő kemencébe vetették, mert visszautasította, sőt, nyíltan agítalt a kortárs bálványimádóinak a nézetei ellen.

^b *Ur Kászdim* nevének pusztá megemlítésén keresztül, lásd *IMózes* 11:28., és *uo.* Rási kommentárját, valamint *uo.* 15:7.

^c *Uo.* 12:1.

^d *Milömálá lömátá* – fentről lefelé; a léleknek a magasztos forrásból végbemenő spirituális alászállására utal, mely alászállásnak a végén az emberi testbe „öltözik”.

Milömátá lömálá – alulról felfelé; a léleknek arra a spirituális értelemben magasabb szintre való felemelkedésére utal, melyet éppen korábbi leereszkedése volt képes előidézni, a fizikai világba való alászállásán- és az emberi testbe öltözésén keresztül.

Mátá – lent, alant, mely arra utal, mikor a lélek az alacsonyabb szintű világi dolgokkal van elfoglalva, annak érdekében, hogy azokat megtisztítsa és spirituálisan egy magasabb szintre emelje, mely szolgálaton keresztül maga a lélek is egy magasabb spirituális szintre emelkedik.

Fontos megjegyezni, hogy fentieket mind az ember lélek aspektusából, annak küldetésén keresztül értelmezzük, mi szerint Ábrahám testesíti meg a lelket (lásd *Zohár* 1:122b. és *Zohár chádás*, *Tikunim*, 119b.).

^e Reggeli áldások.

A léleknek az evilágba való alászállása spirituális értelemben valódi leereszkedést jelent a számára. Különösen, ha figyelembe vesszük, apósom, a Rebbe magyarázatát⁵, miszerint a léleknek, mielőtt alászállna a testbe, megmutatják az Éden kertet, és a pokolt is, annak érdekében, nehogy szem elől tévesse evilági küldetését. Így tehát a lélek evilági élete, hogy a testet éltesse, számára kényszerű dolog – „Akaratod ellenére lettél teremtve.”

Másfelől azonban, ezen kezdeti spirituális leereszkedés ellenére, éppen ez a leereszkedés az, amin keresztül a lélek egy még a korábbinál is magasabb szintre képes emelkedni, mint azt a jól ismert mondás⁶ is tartja: „Leereszkedés a felemelkedés érdekében”.

Alászállás a szférák szintjein

3. A fentebb említett mind két megközelítésre a „Menj el országodból, szülőföldről és atyád házából azon országba, melyet én neked mutatok” versben találunk utalást.

Az „országodból”, a léleknek arra a szintjére utal, mely a Felső Akarat [*rácon háeljon*, a legfelsőbb isteni akarat kifejezője] szintjén van jelen. Ez még a léleknek azon szintjénél is magasabban van, melyet a Tánjá második fejezete tárgyal – mely a Felső Bölcsesség [*chochmá iláá*, a legfelsőbb isteni bölcsesség kifejezője] szintjéről származik, (ami teljes egységet alkot Istennel) – mivel az akarat attribútuma a bölcsesség attribútuma felett áll⁷.

(A *Tánjá* 32. fejezetében található állításnak is ez a jelentése, miszerint „minden (lélek) egyenlő, és mindegyiknek egyetlen Atyja van”. A „minden (lélek) egyenlő” az isteni akarat –, míg a „mindegyiknek egyetlen atyja van” az isteni bölcsesség aspektusára utal.)

A „szülőföldről és atyád házából” a léleknek arra a szintjére utal, mely a *Chochmá* (bölcsesség) és a *Biná* (megértés) szférák szintjein létezik. Mint ahogy a születés a szülők létét előfeltételezi, ennek megfelelően a szférák rendszerében a *Chochmá* az apát, a *Biná* meg az anyát jelöli⁸.

A „szülőföldről” a lélek azon szintjére utal, mely a *Chochmá* szféra szintjén van, míg az „atyád házából” arra, mely a *Biná* szféra szintjén létezik. Ugyanis bár az atya a *Chochmá*, az „atyád háza” – „ház”, azaz befogadó az atya számára, azaz – a *Biná*.

Egy másik megközelítésben fentiek a következőképpen is értelmezhetők: a „szülőföldről” a *Chochmá* és a *Biná* szférák együtt, mint apa és anya, melyek együtt képesek valami újat szülni, míg az „atyád házából” a lélek azon szintjére utal, mely a *Málchut* szféra szintjén van jelen.

Egy, a fentiektől is eltérő, és alacsonyabb spirituális szinten lévő megközelítésben, a bibliai vers három része, tehát az „országodból, szülőföldről és atyád házából” a *Biná*, a *Zóér ánpin* és a *Nukvá* szintjeire utalnak, az említett sorrendnek megfelelően⁹.

⁵ Sávuot zichája, 5694. 17. oldal, *Likuté diburim* 1:337.

⁶ *Likuté Torá, Behár* 41a.

⁷ *Likuté Torá, Tázriá* 24a., *Bámidbár* 12a.; *Derech micvotché* 99. oldal. [A *rácon* a *ketterre* utal (korona), a legmagasabb spirituális szférára, amely még a *chochmá* szintjét is felülmúlja (lásd *Igeret hákodes* 29. fejezet).]

⁸ *Tánjá* 3. fejezet; *Torát chájim*, *Brésit*, *Vájjicár* kezdő szavak 51. rész.

⁹ *Zohár* 1:77a. Lásd *Likuté Torá* *lögimel párásijot*, *Lech löchá*.

Alászállás a spirituális világok szintjein

A léleknek ez a három szintje a spirituális világok hierarchiájában is kifejeződésre jut. Az „országodból” a léleknek¹⁰ arra a szintjére utal, mely az *Ácilot* világ szintje felett van, a „szülőföldedről” az *Ácilot* szintjén lévőre, ugyanis az *Ácilot* a forrása minden léleknek, és a *Chochmá* – Isten négy betűs nevének „jud”-ja¹¹ – fénye ragyog az *Ácilot* világában^f. Az „atyád házából” a lélek azon szintjének felel meg, mely a *Briá* világában van jelen, ugyanis a *Briá* világában a *Biná* szféra fénye¹² ragyog, és az *Ácilot* spirituális világának a *Málchut* szférája alkotja a *Briá* spirituális világának a koronáját (*Keter*).¹³

A lélek tehát a következő utasítást kapja: „Menj el országodból, szülőföldedről és atyád házából”, azaz ereszkedj le gyökeredből, forrásodból a fentebb említett világokon át és menj „azon országba, melyet én neked mutatok”, azaz, hogy az evilági, emberi testbe öltözzön. Ugyanis a éppen ezáltal a fizikai test által fog tudni a lélek [a korábbi szintjeihez képest is] felemelkedni.

A lélek alászállása a reggeli áldás szövegében

Fenti gondolat a reggeli áldásoknak a soraiban is megjelenik: „a lélek, melyet

belém helyeztél, tiszta... Te tartod meg bennem.” A „tiszta” szó, a léleknek arra az állapotára utal, ahogy az az *Ácilot* világában létezik, míg a „melyet belém helyeztél” még egy ennél is magasabb spirituális szintre utal. A lélek viszont ennek dacára leereszkedik a „Te teremtetted” – azaz a *Briá* spirituális világán át egészen a „Te alkottad” – a *Jöcirá* spirituális világáig, hogy onnan még egy szintet ereszkedve megérkezzen a „Te lehelted belém” – mi világunkba, és az emberi testbe öltözzön. És éppen ezáltal a „Te lehelted belém” által, tud a lélek eljutni a „Te tartod meg bennem” szintjére, amelynek forrása még magasabb szintről származik, mint a „tiszta”, sőt még magasabb a „belém helyezted” szintjénél is, hiszen egy „örnek” [„tartod meg”] szükségyszerűen erősebbnek kell lennie, mint az „örzöttnek”.

Fentiek alapján már érthetővé válik az „azon országba, melyet én – az Örökkévaló esszenciája – neked mutatok” vers részlete is. Arra utal ez, hogy az isteni esszenciát csak a mi világunkban lehetséges valóban megragadni. Ennek megfelelően magyarázza a *Tánja* negyedik fejezete is, hogy senki sem képes gondolatain keresztül megragadni Őt, csak is a Tóra tanulmányozásán és a parancsolatok megtartásán keresztül, amik pedig

¹⁰ Lásd *Likuté Torá, Énekek éneke* 19a.

¹¹ Ez megegyezik a „legfelsőbb isteni bölcsességgel és -értelemmel” (*Pri éc Chájim* 16. fejezet).

¹² *Tikuné Zohár*, 6. *tikun*; *Tánjá* 39. fejezet.

¹³ *Torá Or, Vájérá* 14a.; *Likuté Torá, Slách* 39b.; a Jichák Luriá rabbi tanításai nyomán.

^f A négybetűs Isten-név négy betűje a tíz isteni szférának felel meg. A ך (jud) hegye a *keterre* utal, a *jud* a *chochmára*, a ך (hé) a *binára*, a ך (váv) a *tiferetre*. Egy

másik megközelítésben a négy betű a *cheszedtől* a *jöszodig* tartó hat attribútumnak felel meg, melyben a négybetűs Isten-név utolsó ך (hé) betűje a *málchutra* utal. (Lásd *Zohár* 3:17a. és 258a.; *Tánja, Igeret hátsuvá* 4. fejezet.) Ezeknek a betűknek, és szféráknak a fénye ragyog a különböző spirituális világokban. A *jud* az *Ácilotban*, a *hé* a *Briában*, a *váv* a *Jöcirában*, valamint az utolsó *hé* betű az *Ászijá* világában. (Lásd *Chájim Vitál* rabbi, *Sáaré kdsú* 3:1–2.; *Mövo sedirim* 6:2:1.)

nem a mennyekben vannak¹⁴, hanem alant, a mi fizikai világunkban.

A felemelkedés a fizikai világban létezés által

4. Amikor a lélek a magasztos spirituális világokon át történő alászállásán keresztül megérkezik a testbe (fentről lefelé), képessé válik arra, hogy elérje a „Menj... azon országba, melyet én neked mutatok” spirituális szintjét, a második értelmezés szerint, amely alulról felfelé haladva, a felemelkedés irányában értelmezi a verset.

A *jécer hárá* (rossz ösztön) az első hajlam, mely az emberbe költözik, elsőként győzködi az embert, attól a pillanattól kezdve, hogy az csecsemőként kibújik anyja méhéből¹⁵. Ebből kifolyólag, különleges megerősítésre van szükségünk ahhoz, hogy uralkodni tudjunk rajta. Az isteni lélek az alászállása során felvérteződik ezzel az erővel, melynek segítségével válik képessé arra, hogy elhagyja „országod” [héber betűkkel מארצך – *árcechá*, melynek a gyöke רצה – *rácá*, ami akaratot, vágyat jelent]¹⁶, azaz az állati ösztön lélek világi akaratait, vágyait, valamint „szülőfölded”-et, tehát a világias intellektusból és érzelmekből eredő világ szemléletét, és „atyád házád”-at, azaz mindazon késztetéseket, melyek a nem megfelelő

neveltetésből és szokásokból fakadnak¹⁷. Előbbieket mind magunk mögött kell hagynunk, és elindulni „azon országba, melyet én neked mutatok”, a zsinagógába és a tanházba, ahol az isteni lélek vágyai uralkodnak. Ezen keresztül képesek leszünk annulálni az ösztönös, világias vágyainkat, veleszületett szemléletünket, világias intellektusunkat és -érzelmeinket, valamint az állati ösztön-lélek szokásait.

Az isteni lélek korlátjainak elhagyása

5. Azután, hogy a lélek, Isten-szolgálatán keresztül fentieket teljesíti, s elhagyja állati ösztönleke „országát”, „szülőföldjét” és „atyja házáat”, ezzel egy időben isteni lelkének egy még ennél is nagyobb szolgálatot kell teljesítenie, hogy maga mögött hagyja az isteni lélek hasonló kategóriáit. „Országodból” – az isteni lélek önös vágyait (*rácon*), „szülőföldről” – az isteni lélek korlátozott bölcsességét (*chochmá*), és „atyád házából” – a szentségen való meditálást (*biná*)⁸, és elindulnia „azon országba, melyet én neked mutatok”, azaz elérnie azt a spirituális szintet, mely meghaladja az emberi értelmet, a *chochmá* látó- és felfogó képességének a szintjére – *pönimiut ábá* – mely az értelem felett áll, sőt, még a *chochmá* értelme felett is.

¹⁴ [5Mózes 30:11–12.: „Mert ezen parancsolat, melyet, neked ma parancsolok... nem az égben van...”] Lásd *Bává Móciá* 59b.

¹⁵ Midrás *Brésit rábá* 34:10.

¹⁶ Midrás *Brésit rábá* 5:8.

¹⁷ *Lech löchá* 5667 végén (*Jom Tov sel Ros hásaná* 5666, Kehot 1976, 397. oldal).

⁸ Ezen a ponton vissza kell utalnunk a *szichá* 3. pontjára, ahol az „országodból” a *ráconra* (*keter*) utal; a „szülőföldről” a *chochmára*, míg az „atyád házából” a *binára*. Más szavakkal megfogalmazva, ezen három

kifejezés nem csak a fizikai, földi kategóriákra utal (amelyek az ember állati ösztön lelkéhez kötődnek), de a spirituális vágyakra, törekvésekre is (amelyek az ember isteni lelkéhez kapcsolódnak). A végső cél az, hogy felülmúljuk az én-t, az egót, nem csak az érzelmi, hanem az intellektuális szinteken is. Ehhez arra van szükség, hogy menj „azon országba, melyet Én (Isten) neked mutatok”, azaz felszívodni a *pönimiut ábá*-ba, a mindent átható, az értelemet meghaladó magba, a legfelsőbb isteni bölcsességben, ahol minden más, még a legmagasabb értelmi szintek is annulálódnak.

II.

A zsidó oktatás helyes menete

A hetiszakasz mindig
naprakészen tanulságos

6. Apósom, a Rebbe gyakran beszélt arról, hogy egy zsidó élete miként kötődik teljes mértékben a Tórához, valamint hogy a Tóra hetiszakaszokra való felosztása miként szolgál útmutatóul az aktuális hét eseményeihez.^{g*}

Jismáél vagy Izsák?

7. Eheti szakaszunk Jismáél és Izsák születéséről számol be. Minden szülő természetesen vágya és óhaja, hogy gyermekei őrizzék meg az értékrendjét, s folytassák életmódját. A hetiszakaszunk ebben a megközelítésben számol be arról, hogy Isten két gyermekkel ajándékozta meg Ábrahámot, először Jismáéllal, majd Izsákkal.

Mikor Isten ígéretet tett Izsák születésére, Ábrahámnak már volt egy fia, Jismáél, így Ábrahám azt kérte Istentől: „Vajha Jismáél élne a te színed előtt!”^h Ábrahám már azzal is teljesen elégedett lett volna, ha Izsák meg sem született volna, azzal a feltevessel, hogy Jismáél „élne a te színed előtt”, azaz Istennek megfelelő életet élt volna.¹⁸

Az Örökkévaló azonban erre azt felelte: Nem! Izsáknak meg kell születnie, mert benne leled majd meg igazi örömd. És az Jismáélre vonatkozó imádat

illetően, – „Jismáél felől pedig meghallgattalak”ⁱ – belőle is származik majd örömd; ám azzal az örömmel még nem elégedhetsz meg, mert „Izsákban nevezetetik majd el magzatod.”^j

Miért bízott Ábrahám Jismáélben?

8. Ábrahám ekkor már 99 éves volt, több évtizede az Örökkévalót szolgálta és számos próbatételt kellett kiállnia. Kétség sem férhet hozzá, hogy ha valaki, akkor ő tudta, mit jelent a gyermekekből fakadó öröm. Amikor azért imádkozott, hogy „Jismáél élne a te színed előtt”, valójában azért fohászzkodott, hogy Jismáél folytassa azt az életet, melyet Ábrahám mutatott neki, melyet ha megtart, akkor a vágyainak megfelelő boldogságot és örömet nyújtaná Ábrahámnak. Mindezek ellenére, Isten azt mondta Ábrahámnak, hogy a valódi öröme csak Izsákon keresztül lesz.

A Midrásból tudjuk¹⁹, hogy Jismáél anyja, Hágár, nagyon vallásos asszony volt. Életvitelét a Szentélybeli szolgálathoz hasonlították, ezért *Köturának* [füstölőszer] is hívták²⁰. Sőt, Hágár az önfeláldozás szintjét is elérte. Bölcsseink azt mesélik²¹, hogy Hágár az egyiptomi királynak, a fáraónak, azaz a korszak egyik leghatalmasabb birodalmát uraló emberének volt a lánya. Ennek ellené-

¹⁸ Lásd Rási kommentárját: „A Te hódolatodban él.”

¹⁹ Midrás *Brésit rábá* 61:4.

²⁰ Midrás *Tánchumá*, *Chájé Szará* 8. [Hágárt *Köturának* is hívták, mert Isten-szolgálata olyan szép és édes volt, mint a *köturának* (a Szentélyben használt füstölőszer) illata.]

²¹ Midrás *Brésit rábá* 45:1.

^g Lásd lejjebb, *Vájiszlách*, g. jegyzetet.

^h *1Mózes* 17:18.

ⁱ *Uo.* 17:20

^j *Uo.* 20:12.

re, úgy döntött, hogy elhagyja a királyi palotát, és Sára szolgálólánya lesz, hogy Ábrahám háza népéhez tartozhasson. Fentiek alapján feltételezhető, hogy fiát, Jismáélt is ebben a szellemben kellett, hogy nevelje.

Mindez magyarázatként szolgál arra vonatkozólag, hogy miért lett volna Ábrahám már Jismáéllal is elégedett, bízva abban, hogy képes lesz számára teljes megelégedésül szolgálni. Másfelől azonban, ez alapján nehéz megérteni, hogy Isten miért ragaszkodott mégiscsak ahhoz, hogy „Izsákban neveztetik majd el magzatod.”

Jismáél – a természet rendje,

Izsák – természetfeletti

9. Jismáél és Izsák közötti alapvető különbség az, hogy Jismáél születése a természet rendje szerint diktált szabályoknak megfelelően ment végbe, azaz csodálatos esemény közreműködése nélkül. Ezzel szemben Izsák születése csoda volt. A természet adta korlátok szerint Ábrahámnak és Sárának ilyen előrehaladott korban már nem születhetett volna gyermeke. Senki sem hitte volna, hogy egy ilyen dolog megtörténhet. Még maga Ábrahám sem gondolta volna, hogy Isten egy ilyen csodában fogja részesíteni.

Ez egy másik, Jismáél és Izsák között fennálló különbség felismeréséhez is elvezet, még pedig a körülmetélés parancsolatát illetően, mely a Tóra-adás előtti korszak egyetlen olyan micvája volt, melyen keresztül különleges kapcsolatot lehetett létesíteni az Örökkévalóval.

Jismáel tizenhárom éves korában lett körülmetélve. Tizenhárom éves korában egy fiú, már kellő értelemmel rendelkezik ahhoz, hogy felelősnek tartsák a viselkedéséért, ezáltal kötelezhetővé váljon a parancsolatok megtartására.²² Jismáel tehát az értelmére támaszkodva döntötte el, hogy kész belépni az Istennel való szövetségbe, és eleget tenni a körülmetélés parancsolatának.

Izsákot azonban nyolcnapos korában metélték körül. Egy csecsemőt ebben a korban még nem lehet megkérdezni. Ennek dacára [a körülmetélés által] már ebben a korban kapcsolatba került Istennel, méghozzá egy olyan kapcsolatba, amelyet sem felbontani, sem megsemmisíteni nem lehet. Egy örök kapcsolatba, ahogyan a Tóra a körülmetélést nevezi: „örök szövetség”.^k

Istenszolgálat az értelem

vagy az önfeláldozás bázisán

10. Fentieket összefoglalva tehát két különbség van Jismáél és Izsák között: (1) Izsák születése csodálatos, természetfeletti esemény volt, ezzel szemben Jismáél a természet törvényeinek megfelelő módon ment végbe; és (2) Izsáknak az Istennel való szövetsége, az emberi értelem felett állt, míg Jismáel Istennel kötött szövetségének az alapját, az emberi értelem adta.

Ezek alapján már érthető, hogy Ábrahám valódi és teljes öröme miatt csak Izsákon keresztül válhatott valóra. Normális körülmények között, egy gyerek a szülők felügyelete alatt nő fel, ők vigyáz-

²² *Atyák tanításai* 5:21.; *Kuntresz hátfilá* 5. fejezet.

^k *1Mózes* 17:13.

zák minden rossztól, taníttatják, hogy a szükséges felfogóképesség birtokában legyen, ami aztán az Istenhez való megfelelő kötődést eredményezheti. Ez Jismáel útja. Jismáel Ábrahám házában nevelkedett és ott részesült olyan neveltetésben, ami elvezette ahhoz, hogy megértse, neki is Istenhez kell kötnie magát.

Ez a fajta életvezetés azonban nem szolgál feltétel nélküli biztosítékkal. Mikor a vallásos elköteleződés kizárólag az értelemre támaszkodik, nem lehet előre megmondani, hogy az [így nevelt ember] miként fog reagálni az élete során bekövetkező, őt érő változásokra. Sőt, még mielőtt bármiféle változás is állna be az életben, sem lehet megjósolni a vallásos elköteleződés mértékét – legyen az akár mindent átható –, vagy csak a véges emberi értelem által elfogadott mértékű.

Láthatjuk Jismáel esetében is, hogy az első adandó alkalommal, amikor valami az örökségét érintette²³, már képtelenség volt továbbra is Ábrahám házában maradnia. Ezért parancsolta Isten Ábrahámnak, hogy küldje el őt, s hogy „Izsákban neveztetik majd el magzatod.”²⁴

Az Örökkévaló azt tanítja mindezzel nekünk, hogy amikor a zsidó folytonosságnak igyekszünk alapokat teremteni, ezt nem tehetjük meg csupán racionális számításainkra hagyatkozva. A zsidó nép léte, és célja önmagában véve is a természet rendje felett áll. A zsidó nép élete, már születésétől kezdve a csodák-

kal volt összefonódva, nem egyszer megkerülve a természet törvényeit.

Isten azt mondta Ábrahámnak: valódi zsidó öröm csak egy olyan gyerekből származhat, akinek már a megszületése is – és ettől kezdve az egész élete – isteni módon történik; egy olyan gyermekből, aki már az első adandó alkalomtól fogva, mikor még csak nyolc napos, különleges köteléket ápol Istennel, az „örök szövetség” által, még akkor is, ha ekkor még nem érti, és nem képes belegyezését adni a parancsolat megtartásába. Egy ilyen gyermek vallási elköteleződése nem korlátozódik csupán az értelmére, hanem a möszi-*ru*t nefes, a teljes odaadás szintjén van, ami a valódi zsidó öröm forrása.

Zsidó oktatás

– nem csak a racionalitás bázisán

11. A Tóra (Isten ments) nem egy történelem könyv. Örök relevanciával bír, amit az is jelez, hogy a Tórát minden évben újraolvassuk, kezdve a *Brésit* heti szakasztól. A Tóra útmutatásul szolgál a zsidónak, hogy miként viselkedjen ott-honában, általában a társadalomban vagy a közösségén belül – mindenkor és mindenhol. Csak úgy, mint hetiszakaszunkban, mely útmutatásul szolgál általában az életünkre –, és kiváltképp a zsidó oktatás témájára vonatkozólag, amely egyben a leglényegibb kérdés.

12. Sokan gondolják, hogy egy gyermek oktatásának akkor kell elkezdőd-

²³ *Toszeftá, Szotá* 6:3. [Mikor Izsák megszületett, mindenki nagyon megörült, mire Ismáel azt mondta nekik: „Ostobák! Én vagyok az elsőszülött, így dupla-részt kapok az örökségből!” Mikor a két fiú kiment a mezőre, Ismáel elővette iját, és nyilakat lőtt Izsákra,

azt tette, hogy csak játszik, de közben valójában meg akarta ölni testvérét, hogy megvédje örökségét. Lásd még *Midrás Brésit rábá* 53:11., és *1Mózes* 21:9. Rási kommentárjában.]

²⁴ Lásd *Tárgum Jonátán* uo.

nie, mikor az már kellően érett, és saját értelmével képes felfogni miként kell viselkedni. Akik ezen az állásponton vannak, abban reménykednek, hogy gyermekeik majd ösztönösen lesznek képesek kapcsolódni a jiddiskájthoz, hiszen Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak a leszármazottjai. Heti szakaszunk így a következő tanítással szolgál: ahhoz hogy Istenhez kapcsolódjunk, nem elég az értelmünkre hagyatkozni, függetlenül attól hogy mennyi energiát investáltunk bele. Ennek a célnak az eléréséhez egyedül a möszirut nefesen keresztül vezet az út.

13. Fentiekben rejlik még egy tanítás, még pedig az, hogy a jiddiskájt oktatását nem szabad annak hígított változatával kezdeni, még akkor sem ha később, mikor a gyerek idősebb lesz, ezt erősíteni szándékozunk. Ez a fajta megközelítés talán helyt álló olyan dolgokkal kapcsolatosan, melyek tisztán, racionális számításokon nyugszanak.

De a zsidó nép esetében, melynek sorsát sohasem a racionális számítások határozták meg, egy egyértelmű útmutatást kapunk az említett tórai történetből: a zsidó nevelés helyes menete az, hogy amikor a gyermek még csak nyolc napos, máris a lehető legerősebb jiddiskájt dózist adjuk neki. Már ebben a korban örök kötelékkel Istenhez kötjük, olyan szövetséggel, ami nem egy-, tíz-, vagy húsz évig fog tartani, hanem „örök szövetségként” fog szolgálni.

Zsidó oktatás: a zsidóságot nem a racionális számítás teszi erőssé

14. Mit értünk az alatt, amikor azt mondjuk, hogy még a gyerekeknek is a lehető legintenzívebb zsidó oktatásban kell részesülniük? Azt, hogy fiataljainknak meg kell mondanunk, meg kell velük értetnünk, már kisgyermek-koruktól, hogy sem a zsidó nép általában, s ebből következően egyetlen zsidó sem, képezi racionális számítás tárgyát.

Fiataljainknak meg kell mondjuk, hogy félre kell tegyenek mindenféle számításokat. Az aki, a legidősebb népnek a leszármazottja, egy olyan népnek amely a világ legidősebb doktrínájának (Tóra) a birtokosa, és amely annyi évnyi megpróbáltatáson és nehézségen ment már keresztül, amelynek teljes létezése egy csoda, egy ilyen nép leszármazottjainak a sorsát nem a józan számítások határozzák meg, így azok miatt nincs is szorogani való.

Mikor a gyerekeket már kis gyermekkoruktól ennek megfelelően neveljük, amikor segítünk nekik megérteni, hogy egy zsidóra nincsenek hatással a szokásos megfontolások, és hogy Istenhez örök kötelékkel kapcsolódik, akkor az Örökkévaló is biztosít minket róla, hogy „Izsákban neveztetik majd el magzatod” – azaz mind spirituális, mind fizikai értelemben igaz örömet aratunk.

III.

Möszirut nefes, avagy a zsidó öröm forrása**A betértek is****Ábrahám leszármazottjai**

15. A *Lech löchá* hetiszakasz hetében, minden nap Ábrahám ősapánkkal élünk. Ő az, aki elsőként nyitotta meg a *möszirut nefes*, az önfeláldozás forrását. Ezt a jellemvonást az őt követő összes nemzedék valahány zsidójára tovább örököltette.

Még a Judaizmusba betértek, is osztoznak ebben az örökségben, ugyanis nekik is van kapcsolatuk Ábráhámmal, hiszen Ábrahám gyermekeinek nevezük őket. Izsák és Jákob, csak közvetlen leszármazottjaikkal állnak rokonságban, de Ábrahám a betértekkel is rokonságban áll.

Maimonidész írja jól ismert responzumában²⁵ (amihez a Jeruzsálemi Talmud szolgáltat alapot²⁶), hogy a betérteknek szintén el kell mondaniuk az „atyáinkhoz” liturgikus kifejezést, hiszen Ábrahám ősapánk a betértek atyja is.

Így amikor Ábrahám örökségként tovább adta a *möszirut nefes* jellemvonását minden zsidónak, abban a betértek is benne foglaltattak, így nekik is meg kell őrizniük a Tórát és a parancsolatokat teljes lelkesedéssel és életerővel, egészen a *möszirut nefes* szintjéig²⁷.

A körülmételés ereje

A *Lech lechát* követő hét pedig különösen boldogsággal teli, ugyanis hetiszakasz azok után mesél Ábráhámról, hogy teljesítette a körülmételés oly fontos parancsolatát.

Apósom, a Rebbe mondta az 5710. év Szimchát Tóráján²⁸, hogy Ábrahám mikor hetvenöt éves volt, már teljes mértékben ura volt saját természetének és viselkedésének, „értelem a felfogóképességen túl”^{28*}. De ez még *Lech löchá* szakasz előtt volt, még mielőtt Isten megparancsolta volna neki hogy hagyja el otthonát, és természetesen még a körülmételése előtt. Ezek alapján el tudjuk képzelni, milyen magasztos spirituális szintet ért el Ábrahám, a körülmételését követően.

A körülmételés parancsolata a születéshez kapcsolódik. Minden, amit Ábrahám még a körülmételés parancsolatának megtartása előtt ért el a spiritualitásban, a teremtés rendjéhez kötődik. Így aztán képes volt azokat a saját spirituális erején keresztül is véghez vinni. A körülmételés parancsolata azonban Istentől származik, ezért szokták mondani, hogy Ábrahám körülmételése egyfajta hasonlatként szolgál a „Felsőbb körülmételés-

²⁵ Lásd *Kááser hásámájim háchádásim* 5678.

²⁵ Maimonidész responzumaival együtt lett kiadva, a *Széfér áhává* mellékleteként, Schulsinger kiadása, 19.

²⁶ *Bikurim* 1:4.

²⁷ *Tánja* 25. fejezet vége.

²⁸ Lásd *Kuntresz Smini Áceret* 5711 [Széfér háamáámárim 5711 98. oldal].

^{28*} *Torá or* 11a.; *Torát Chájim*, *Lech löchá* eleje, 1. fejezet. [Ábrahám eredeti neve Ábrám volt, melyet két szóra oszthatunk fel: *áv* (apa), és *rám* (emelkedett, magasztos). A hászid filozófiában az *áv* a *chochmára* (bölcsesség), vagy az intellektusra utal, így az „Áv-rám” a „magasztos, emelkedett intellektusra”, arra az állapotra, mikor az intellektus olyan magas szinten van, hogy az már felül múlja az emberi felfogó képességet.]

re”²⁹, melyre a „körülmetéli szívedet az Örökkévaló Istened”³¹ vers utal.

Ez általános értelemben is elmondható: a körülmetélés micvája által képesek leszünk felszabadítani a legmagasztosabb spirituális fényeket, mely még a teremtetést, és annak fejlődési rendjét is felülmúlja.³⁰

Ebben a megközelítésben a körülmetélés a születéshez kapcsolódik, ugyanis a születés misztikus jelentése nem más, mint valami újdonság, a Végtelen (*Éjn*

szof) erejének evilági manifesztációja, mint ahogy azt a hászid filozófia tanítja³¹.

Így ennek a hétnek bizonyosan boldogan kell telnie, és az ezt követőknek is – a Rebbe tanításával³² összhangban – miszerint Szimchát Tórákor, annak, a világot körülölelő isteni energiának a hatását élvezzük, mely tartalmazza Tisré hónap minden hasonló jellegű isteni energiáját, s mely Szimchát Tóra ünnepét követően kihatással van az egész elkövetkezendő évre.^m

²⁹ *Torá or, Lech löchá vége*, 13c.

³⁰ Részletesebb kifejtést lásd *Likuté Torá, Tázriá, Lámnácéach ál hásmínit* szavakkal kezdődő máámárjában; illetve a Cemách Cedek *Széfer hámicvot, Micvát milá* szavakkal kezdődő máámárjában. [Azok a spirituális fények, melyeket a körülmetélés parancsolatának a megtartása idéz elő, képessé teszik az embert, hogy meghaladja veleszületett véges korlátait, s hogy kapcsolódjon rejtett képességei végtelenben gyökeredző forrásával.]

³¹ *Likuté Torá, Énekek éneke* 39d.; *Kuntresz 90* 4. fejezet [*Széfer hámaámárim* 5711 207. oldal], *Májim rábim* 5717 4. fejezet.

³² *Smini Áceret szichája*, 5703.

¹ *5Mózes* 30:6.

^m [Mint azt már említettük, a *Vájérá*, Ábrahámnak a körülmetélése utáni, magasztosabb spirituális szintjéről beszél, ami már egy olyan szintet jelöl, mely magába foglalja minden korábbiak az eredményeit is. Így a hetiszakasz is egy olyan szintet jelöl, mely már magában hordozza minden korábban elért spirituális szint eredményeit is, s ez által kihatással van az előtte lévőkre is. Éppen úgy, ahogy Szimchát Tóra is magában foglalja Tisré hónap spirituális eredményeit, s egyúttal kihatással van a következő évre.]

Kiadványunk próbakiadás.
Amennyiben megjegyzésük, javaslatuk van,
az alábbi elérhetőségeken várjuk azokat:
Telefon: +36 1 268 0183
E-mail: *szichot@zsido.com*

